

סיכומי הדף - הידומי

מהדורת סיכומי
גליון 56

רבי יהושע בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - דומה לאדם שחזרע ואינו קוצר. פנחס דרין צ"ט

מסכת פסחים נט - סה

פסח ששחטו בשאר ימות השנה בשינוי בעלים, מהו?

פסול, ואין ללמדו מ'שינוי קודש' (לשם שלמים) המכשיר את הקרבן שלא בזמנו, דשאני שינוי קודש א. ישנו בארבע עבודות, ב. ישנו לאחר מיתה, (ויש חולקים ע"ז) ג. ישנו בצבור, משא"כ שינוי בעלים).

דף סא

שחטו לשם חולה או לשום זקן (שלא לאוכליו), [איש לפי אכלו תכסו] (ואיתקש אוכלין למנויין לעכב), [לשם חבורה שלא נמנית, במכסת \ במכסת תכסו, שנה לעכב], לערלים ולטמאים - פסול.

לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויו ושלא למנויו, למולים ולערלים, לטמאים ולטהורים - כשר. [מקצת, שלא לאוכליו, ערלות וטומאה אינו פוסל 'וכל' ערל רק כולה ערלה \ 'זאת' חוקת הפסח רק כולה ולא מקצתה].

שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים בזריקה?

לרב חסדא: פסול - [יש מחשבת ערלים בזריקה],
לרבה: כשר - [אין מחשבת ערלים בזריקה]

ב' אופנים בביאור המחלוקת הנ"ל

צד א': מיירי בין לערלים המנויין בין לערלים שאינם מנויין; **לר' חסדא:** אפ"ל מקצת ערלות פוסלת בזריקה, [זאת] ללמד שאף שבשחיטה מקצת ערלות לא פוסל, בזריקה פוסל] **לרבה:** אפ"ל כולה ערלות לא פסלה, [זאת למעט שאפ"ל כולה לא פסלה].

צד ב': לערלים המנויין ודאי שכולה ערלות פסולת כמו בשחיטה, [זאת ללמד שכולה ערלות פוסל בין בשחיטה בין בזריקה], [לרעלים שאינם מנויין, לר' חסדא: פסול 'עליו' ולא על חבירו, שאם שינה לשם אחרים פסול, והערל נקרא ראוי לכפרה כמותו, 'הואיל' ואי בעי מתקן נפשיה*], **לרבה:** כשר [כיון שאינו ראוי לכפרה אינו פוסל, ול"א הואיל*].

***ואף** שלגבי יו"ט ל"ל לר' חסדא 'הואיל', התם לקולא, הכא לחומרא.
****ואף** שלגבי יו"ט אית ליה לרבה 'הואיל', התם אינו מחוסר מעשה, משא"כ כאן.

שני הבדלים בין קרבן פסח לשאר קרבנות

א [אליבא דר' יהושע שאם אין בשר אינו זורק את הדם, בכל הזבחים סגי שישאר או בשר או חלב [דאכילת מזבח חשובה אכילה] כדי לזרוק את הדם, ואילו בפסח, צריך שישאר דווקא בשר.

ב [פסח הבא בטומאה נאכל בטומאה, [שלא בא מתחילתו אלא לאכילה], משא"כ שאר קרבנות.

השושט כל הקרבנות לשם פסח

שלא בזמנו: לכו"ע כשר [דכל הזבחים שנובחו שלא לשמה כשרים].

בזמנו: **לרבי אליעזר:** פסול, [אף ש'שלא לשמה' אינו פוסל בשאר זבחים, מ"מ דרשינן ואמרתם זבח פסח הוא - הוא בהוייתו, לא הוא לשום אחרים, ולא אחרים לשמו, וזה רק בזמנו שהוא פוסל לשם אחרים]

לרבי יהושע: כשר [דכל הזבחים שנובחו שלא לשמה כשרים].

ספר יוחסין

דף נט

באיזה סדר נקרב הפסח בע"פ?

ברייתא א': תמיד < פסח > [נאמר בו בערב ובין הערבים, אבל תמיד נאמר בו רק בין הערבים (ואם הקדימו לתמיד (אפ"ל בזריקה) כשר בדיעבד*)] < קטורת > נרות [יערך **אותו** אהרן ובניו מערב עד בקר - רק נרות וקטורת (שהוקשו יחד) יהיו אחרונים].

ברייתא ב': תמיד < קטורת > נרות < פסח > [נאמר בו בערב ובין הערבים] (ומ'אותו' דרשו שנרות היא אחרונה רק לעבודות פנים דהיינו קטורת).
*אבל הקדים הפסח לפני חצות - פסול, [בין הערבים], (סא).

מה מותר להקריב אחרי תמיד של בין הערביים?

לת"ק: קטרת, נרות, פסח, [כנ"ל], ומחוסר כפורים בע"פ. [עשה דפסח (כרת), דוחה עשה דהשלמה].

לרבי ישמעאל: אף מחוסר כפורים בשאר ימות השנה, ואף דאסור להקטיר דבר אחרי תמיד של בין הערביים: **לרבינא:** בחטאת העוף שאין בו הקטרה*, **לרב פפא:** ע"י שמעלה ומלינה בראשו של מזבח, ולמחרת יקטירנו**.* ואף שלא הקטירו האימורין הבעלים נתכפרו, דעשאו כמי שנטמאו או שאבדו, דמותר לכהנים לאכול הבשר.

*ולדידיה מיירי שכבר קרב האשם והעולה, (ורק עולת מצורע מותר להקריבו לפני החטאת [והעלה הכהן את העלה - שהעלה כבר]).
**ואין חשש תקלה, דכהנים זריזין הם.

'לא ילין חלב הגי עד בקר': אבל בלילה מקטיר, והיינו שכשנתותרו ולא הספיק להקריבם לפני התמיד, (דאל"כ האיכא עשה דהשלמה).

'לא ילין לבקר זבח חג הפסח לבקר': אבל בלילה מקטיר, ואף שאסור להקטיר עולת חול ביו"ט, מיירי שע"פ חל בשבת, ועולת שבת מותר להקריב ביו"ט.

דף ס

פסח שנשחט שלא לשמו

שלא לשמו (אלא לשם שלמים) ולשמו: בין בעבודה אחת בין בב' עבודות: לכו"ע פסול.

לשמו ושלא לשמו: אם בעבודה אחת: לרבי יוסי: פסול [דאף בגמר דבריו אדם נתפס], **לרבי מאיר:** כשר [תפוס רק לשון ראשון].

אם בשתי עבודות: לכו"ע פסול, ל"ש חשב בשחיטה או בזריקה, ואפ"ל חשב בשחיטה לזרוק שלא לשמו (מחשבין מעבודה לעבודה).

פסח ששחטו בשאר ימות השנה לשמו ושלא לשמו, מהו?

לרב דימי: פסול, [אין ה'שלא לשמו' המכשירו שלא בזמנו - מוציאו מידי לשמו הפוסלו, (כמו שאין ה'לשמו' המכשירו בזמנו מוציאו מידי שלא לשמו הפוסלו)], ונדחית ראייתו.

לרבא: כשר, [דה'שלא לשמו' מוציאו מידי ה'לשמו', (כמו שמוציאו מידי הסתמא לשמו)]

צריך כמה שנים ללמוד אותו, ומיום שנגנו תשש כהן של חכמים, [שהיה בו הרבה טעמי תורה].

מה בין לשמו ושלא לשמו שפסול, לבין לאוכליו ושלא לאוכליו שכשר?
לשמו ושלא לשמו – א. פסולו בגופו ואי אפשר לברר איסורו, ב. ישנו בארבע עבודות, ג. ישנו בציבור כביחיד, ד. אינו בציבור כביחיד, משא"כ בלאוכליו ולא לאכליו.

דף סג

מה ביאור דעת אחרים: שהקדים מולים לערלים - כשר, ערלים למולים – פסול?

א אינה לשחיטה אלא בסוף, הקדים מולין לערלים – רק מולין חיילי, ובסיפא רק ערלים חיילי.

ב גמר בלבו לשניהם, והוציא בפיו לערלים, ולא הספיק לומר למולין, ולא בעיניו פיו ולבו שוים, (וחכמים חולקים עליו בזה, שאוליגן בתר כוונת ליבו), (ונדחה)

ג רישא דאמר סימן ראשון למולין, וסימן שני אף לערלים,

סיפא דאמר: סימן ראשון לערלים, סימן שני למולים. (ולר"מ פוסלים גם בחצי מתיר הראשון, שהיה רק לערלים, וחכמים חולקים עליו בזה שאין פוסלים בחצי מתיר).

מתי עוברים בלאו ד'לא תשחט על חמץ דם זבחי'?

לת"ק: רק בשחיטת הפסח ב"ד,

לרבי יהודה: אפ"ל בשחיטת התמיד [זבחי - זבח המיוחד לי]

לרבי שמעון: בשחיטת הפסח ב"ד, (בתנאי ששחטו לשמו, דאל"ה שחיטה שאינה ראויה לאו שמייה שחיטה) ושאר כל הקרבות רק בתוך המועד, (אפ"ל ששחטם שלא לשמם, דכשרים הם, חוץ מחטאת), [זבחי זבחי. קרי ביה זבח זבחי. וללמד דרק בזמן דאיכא זבח - לא מחייב אזבחי, אבל בזמן דליכא זבח - מחייב אזבחי].

למי יהיה חמץ ויעבור על הלאו?

לשוחט או לזורק [דם זבחי] או למה, או למולק, (במועד ואליבא דר"ש), או לאחד מבני חבורה, [דלא כתיב לא תשחט על חמץ*] או לכהן המקטיר את החלב, [הואיל וישנו בכלל הלנת אמורין \ הוקש לשוחט], (ויש חולקים על המקטיר),

לר"ל: עד שיהא החמץ עמו בעזרה [על' בסמוך משמע] לרבי יוחנן: לא צריך.

***אבל** אם יש לאחד בסוף העולם אינו עובר, דלא תשחט ולא ילין, ללמד שרק הנך דקיימי עליה משום לא ילין עובר משום אל תשחט.

השוחט תודה לפנים, ולחמה חוץ לחומה העזרה (בתוך ירושלים) האם קדש הלחם?

לר"י: ת: קידש הלחם,

לר"ל: לא קידש הלחם, [על בסמוך משמע]

האם פסח בשאר ימות השנה שדינו לשלמים, צריך עקירה או לא?

יתכן שלא צריך עקירה ואפ"ל שחטו סתם כשר, דסתמו עומד כבר לשלמים, ורק בפסח שנטמאו בעליו שדינו לפסח שני, אזי אין סתמו עומד לשלמים, ובכה"ג רק ע"י עקירה נהפך לשלמים.

דף סד

בכמה כתות נשחט הפסח?

נשחט בשלש כתות, ואחת מן הכיתות צריכה להיות בת שלושים איש, [ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל, ומספק"ל אי הכוונה לשלושה כיתות של של י' או לכת אחת של ל', ומספק עושים את שניהם].

סדר הקרבת הפסח

נכנסה כת הראשונה, נתמלאה העזרה, (לאביי ננעלו דלתות העזרה לבד בנס, לרבא היו נועלין אותם), **תקעו** הריעו ותקעו, **הכהנים** עומדים שורה שכולה בזיכי כסף, ושורה שכולה בזיכי זהב, [כך הוא יפה], **שחט** (אפ"ל) ישראל וקבל הכהן, [דמקבלה ואילך מצוות כהונה], **ושורת** הכהנים העבירו את המלאים והחזירו את הריקים [בסדר הזה משום דאין מעבירין על המצוות], והעבירו (ע"י שזו קצת, על הצד הדולכה שלא ברגל לא הוי הולכה), עד לזורק שזרק זריקה אחת [ואת דמם תזרוק] (ולר"ע היו שופכים שפיכה אחת [ודם זבחך ישפך]), כנגד היסוד, [זריקה זריקה מעולה שכתוב 'אל יסוד מזבח העולה'], **הפשיטו** קרעו והוציאו את אימוריו, ונתנם במגיס כדי להקטירם, **ואז** יצתה כת הראשונה וישבה לה בהר הבית, והשניה בחיל, והשלישית במקומה עומדת. חשיכה - יצאו וצלו את פסחיהן.

כיצד תולין ומפשיטין את הפסח?

ע"ג אונקליות של ברזל שהיו קבועים בכתלים ובעמודים \ עם מקלות דקים וחלקים שהיו מניחים על הכתפיים, \ ולר"א בשבת כ"א היה מניח ידו על כתף חבירו וע"ז היו תולים את הפסח.

דף סה

הדחת העזרה

גם בשבת הכהנים מדיחים את העזרה, שלא ברצון חכמים (או לר"א שיש איסור תורה של 'אשווי גומות', או לרבנן (שאינו אלא שבות) ומודים ששבות שלא צריך לא התירו)

האם יש תקנה לדם פסח שנשפך על הרצפה?

לר"י: כוס היה ממלא מדם התערובת, שנשפך אחרי שנתקבל בכוס, וזרקו זריקה אחת על גבי המזבח, [דם בדם אינו בטל, דמין מינו אינו בטל] **לחכמים:** לא עשו כן, [דאולי בכלל לא נתקבל הדם בכוס, ועוד שדם מבטל דם והרי מבוטל בשאר הדמים].

מעולם לא נתמעך אדם בעזרה חוץ מפ"א, על אף ריבוי העם שהיה שם.

פעם אחת ביקש אגריפס למנות את ישראל, ע"י כוליות (החליף אבן כנד כל כוליא) של הק"פ, והיה שם כפלים מיוצאי מצרים ובכל פסח לא היה פחות מעשרה מנויים.

כל הבזיכין שבמקדש לא היו להן שוליים, [שלא ינחום ויקרש הדם], חוץ מבזיכי לבונה של לחם הפנים, [שמא ינחום ויפרוס הלחם]

למה היו פוקקין את העזרה?

לר"י: כדי שיוכלו למאלות דם על הצד שנשפך דם של אחד הקרבנות,

לחכמים: שבה הוא לבני אהרן שילכו עד ארכובותיהם בדם, והיו מרמים בגדיהם בהולכת עצים למערכה שאינה עבודה, [כדי שלא לכלך אותם, (אבל בעת עבודה צריך שהבגד יגיע לרצפה)], אבל בשעת עבודה היו הולכים ע"ג איטבאות הבנויות על הקרקע. [כדי שלא לכלך את בגדיהם, שע"ז נפסלים].